

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co přinese nový zákon o náhradním výživném

Poslanecká sněmovna schválila návrh zákona o náhradním výživném na nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů („zákon o náhradním výživném“) s tím, že zákon by měl po projednání v Senátu a podpisu prezidenta nabýt účinnosti již 1. července 2021.

Účelem zákona je pomoci zejména rodičům samoživitelům a těm jejich dětem, kterým se od povinné osoby (tj. nejčastěji od druhého rodiče) nedostává stanovené výše výživného. Tuto pomoc má pak představovat tzv. náhradní výživné jako sociální dávka poskytovaná státem, na kterou bude nárok za předem stanovených podmínek. Maximální výše dávky bude činit 3.000,- Kč za měsíc a bude možné ji čerpat nejdéle po dobu 24 měsíců.

Kdo bude mít na náhradní výživné nárok, za jakých okolností a v jaké výši?

Na pravidelné měsíční dávky náhradního výživného se budou kvalifikovat ty nezaopatřené děti s bydlištěm na území ČR, vůči nimž povinná osoba (tj. zejména rodič) neplní svou vyživovací povinnost, tedy kdy jim nezasílá stanovenou částku výživného řádně a včas. Nezaopatřeným dítětem se rozumí dítě do skončení povinné školní docházky a následně dítě do věku maximálně 26 let, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo je stíženo úrazem či nemocí a z toho důvodu se tak na povolání nemůže připravovat nebo nemůže být výdělečně činné.[\[1\]](#)

Pro vznik nároku však nebude stačit pouze skutečnost, že povinná osoba výživné neplatí a nebude dokonce stačit ani vykonatelný rozsudek soudu ukládající vyživovací povinnost. Bude totiž nejprve nutné, aby na základě takového rozsudku jakožto exekučního titulu bylo proti povinné osobě zahájeno exekuční řízení či řízení o soudním výkonu rozhodnutí. Pro účely zahájení exekučního řízení je pak zcela nerozhodné, zda byla vykonatelným soudním rozhodnutím jen schválena dohoda rodičů o výši výživného vůči dítěti či zda byla výše autoritativně určena přímo samotným soudem. V souvislosti s neplátcí výživného se však jeví jako vhodné poukázat na skutečnost, že pro tyto by měla větší hrozbu než zahájení exekučního řízení představovat možnost zahájení řízení trestního a případné odsouzení pro trestný čin zanedbání povinné výživy.[\[2\]](#)

Výše měsíčního náhradního výživného pak bude odvislá od několika faktorů. Samozřejmě se bude vždy zkoumat zejména exekuční titul a v něm určená výše vyživovací povinnosti, jakož i skutečnost, zda a případně v jaké výši povinná osoba výživné platí. Rozdíl měsíční splátky stanovené a měsíční splátky fakticky uhrazené by pak měl představovat měsíční sociální dávku od státu, která však bude zastropovaná maximální částkou 3.000,- Kč. Výše sociální dávky, resp. náhradního výživného, bude vždy vypočtena na čtyři kalendářní měsíce dopředu a při výpočtu se bude vycházet ze čtyř měsíců předcházejících, přičemž první dávka bude vyplacena nejprve za ten kalendářní měsíc, v němž dojde k podání žádosti.

Pro ilustraci lze uvést následující příklad. V exekučním titulu je jednomu z rodičů stanovena vyživovací povinnost vůči dítěti ve výši 5.000,- Kč měsíčně, avšak rodič výživné neplatí buď vůbec či jen částečně. Druhému rodiči, který má dítě svěřeno do výlučné péče, tak nezbude než proti povinnému rodiči podat exekuční návrh s tím, že pokud ani ingerence soudního exekutora nepovede k vymožení vyživovací povinnosti v plné výši, bude zde k dispozici institut náhradního výživného. Pokud by se pak žádalo o náhradní výživné např. v září 2021, vycházelo by se z rozdílu mezi

stanoveným a fakticky uhrazeným výživným za 4 předchozí měsíce, a to za květen 2021, červen 2021, červenec 2021 a srpen 2021. Výživné je v příkladu stanoveno částkou 5.000,- Kč za měsíc, od povinného se v květnu 2021 vymohlo 2.500,- Kč, v červnu 2021 500,- Kč, v červenci 2021 opět pouze 500,- Kč a v srpnu 2021 3.000,- Kč, z čehož vyplývá, že povinný byl povinen k úhradě částky ve výši 20.000,- Kč, avšak uhradil pouze 6.500,- Kč. Rozdíl mezi částkou 20.000,- Kč a 6.500,- Kč je 13.500,- Kč, po dobu 4 měsíců (září 2021, říjen 2021, listopad 2021 a prosinec 2021) by tedy mělo být od státu vypláceno 3.375,- Kč měsíčně. Protože však tato částka přesahuje maximální limit, dostalo by se nezaopatřenému dítěti měsíčně částky 3.000,- Kč s tím, že po uplynutí 4 měsíců by se pak výpočet opakoval.

Vymáhání pohledávky za povinnou osobou

Celou administraci kolem náhradního výživného budou mít na starost příslušné pobočky úřadu práce, k nimž se budou podávat žádosti o náhradní výživné a které budou žádosti schvalovat, rozhodovat o vyplacení dávek, o změně výše, o zániku nároku apod. Právě v návaznosti na zánik nároku na náhradní výživné, ke kterému dojde nejpozději po vyplacení 24 měsíčních dávek či po skončení nezaopatřenosti dítěte, úřad práce rozhodne o přechodu pohledávek na stát a bude pohledávku v exekučním řízení vymáhat namísto dosavadního oprávněného do té výše, jaká byla státem ve prospěch nezaopatřeného dítěte uhrazena.

Otázkou však zůstává, nakolik bude přechod pohledávky za povinnou osobou na stát efektivní a zda důsledkem vyplacení náhradního výživného nebude spíše jen značné zatížení státního rozpočtu a potažmo tedy značné zatížení daňových poplatníků. A to i těch, kteří svou vyživovací povinnost, jakož i další aspekty spojené s rodičovstvím, plní v souladu se zákonem a s přesvědčením, že zajištění nejlepších zájmů a odůvodněných potřeb jejich dětí patří mezi takové základní aspekty života, do kterých by neměl nikdo zasahovat, a už vůbec ne stát. Z důvodové zprávy k návrhu zákona o náhradním výživném totiž vyplývá, že předpokládaná návratnost náhradního výživného se odhaduje na pouhých 10 % a dopad na státní rozpočet tak bude přibližně 900 mil. ročně. Nutno dodat, že na rodiny ve špatné finanční situaci, pak český sociální systém pamatuje například ve formě dávek státní sociální podpory či dávek pomoci v hmotné nouzi.

Závěr

Na základě zákona o náhradním výživném by se oprávněným osobám mohlo dostat první sociální dávky v druhé polovině roku 2021, a to tedy za předpokladu, že nabude účinnosti v plánovaný termín 1.července 2021. Nezbytnou podmínkou úspěšné žádosti o náhradní výživné je zahájení exekučního řízení proti povinné osobě a zákonu tak nelze upřít, že zvýší povědomost sociálně slabších rodin o způsobu, jak dlužné výživné vymáhat, když bude nutné, aby se oprávněné osoby s exekučním titulem na soudního exekutora obrátily nejprve samy. Vzhledem však k tomu, že častým způsobem provedení exekuce jsou srážky ze mzdy, může být důsledkem zákona i pokles motivace povinného rodiče začít více pracovat a zvyšovat své příjmy. Otázkou pak zůstává, zda zákonem nedojde k přenesení povinnosti rodičů vůči nezletilým dětem na daňové poplatníky, když návratnost náhradního výživného od neplatících rodičů do státního rozpočtu bude v podstatě zanedbatelná.

Mgr. Marie Štětinová,
advokátní koncipient

JUDr. PhDr. Karolina Spozdilová, Ph.D.,
advokát a partner

[KGS legal s.r.o., advokátní kancelář](#)

Národní 416/37
110 00 Praha 1

e-mail: info@kgslegal.cz

[1] Ustanovení § 11 zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře, v platném znění

[2] Ustanovení § 196 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, v platném znění

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález](#)

Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25

- Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny
- Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti
- Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her
- AI omnibus